

IT FIRMA A MERANIE EFEKTÍVNOSTI PROJEKTOV

Juraj Kubiš

Siemens IT Solutions and Services, juraj.kubis@siemens.com

ABSTRAKT:

Vstupy (I) i výstupy projektu (O) možno vyjadriť v naturálnych jednotkách (čldni) a možno ich oceniť režijnou (vstupy) i odbytovou (výstupy) sadzbou. Pre každý projekt možno stanoviť plánovanú i skutočnú efektívnosť (pomer O/I). Možno vypočítať i kritické parametre. Relácie projektu sú interpretované graficky a geometricky.

ABSTRACT:

Inputs (I) and outputs (O) of the project can be described in natural units (mandays) and these can be measured by overhead (inputs) or sales (outputs) rate. For each project planned and real effectiveness (O/I ratio) can be determined. Also critical parameters can be calculated. Relations of the project are interpreted graphically and geometrically.

KLÚČOVÉ SLOVÁ:

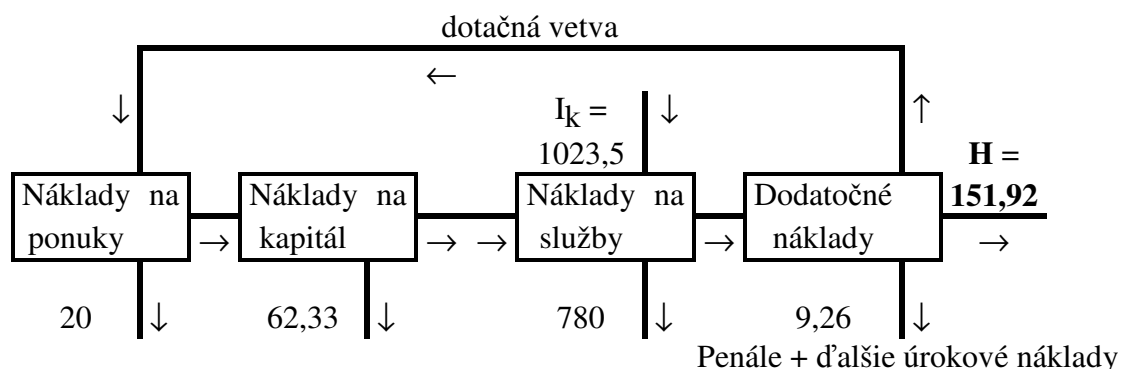
IT firma, projekty – zákazky, vstupy, výstupy, efektívnosť, meranie.

Projektové riadenie prechádza v súčasnosti zvláštnym vývojom – stáva sa veľmi technokratické. Presne popisuje svoje metodiky, zavádza sofistikované nástroje, ale súčasne sa z neho vytráca pôvodný účel, človek, biznis a klesá jeho zrozumiteľnosť. Je čas tento trend otočiť a priblížiť projektové riadenie naspäť k podnikovému manažmentu. Projektový controlling a reporting je najlepším miestom kde možno začať. Controlling a reporting projektov tvorí hraničný bod, v ktorom sa stretávajú rozdielne prístupy biznis manažéra a manažéra projektu. Práve tu sú ich rozdielne požiadavky na projekt najvýraznejšie //1/. V príspevku sa budeme venovať pohľadu na projekt, ktorý spája oba tieto prístupy pri použití len jediného zlomku s rôznymi interpretáciami

$$\frac{O}{I}$$

kde O je výstup a I je vstup.

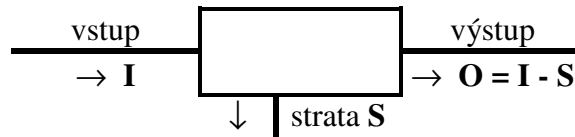
Motivačný príklad (údaje sú v človekodňoch)

Vynásobením výnosovej hodnoty čldní, t. j. 151,92 nákladovou sadzbou za jeden čldneň získame hodnotu zisku z projektu v korunách.

ÚČINNOSŤ

Účinnosť (τ) to je využitie zdrojov, energie, materiálu. Možno to schematicky znázorniť nasledovne:

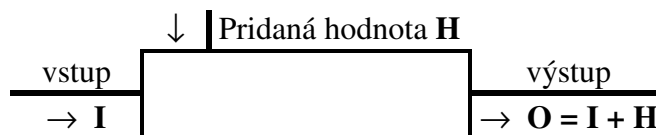

$$\tau = \frac{O}{I} = \frac{I - S}{I} = 1 - \frac{S}{I} \Rightarrow \tau < 1, \quad O < I$$

V oblasti projektov IT môžeme týmto spôsobom vyhodnocovať napr. úspešnosť ponúk v kusoch či v prácnosti ich tvorby. Obchodná fáza (tvorba ponúk) to je ako výroba s vysokým percentom odpadu.

EFEKTÍVNOSŤ

Ako efektívnosť (τ_e) sa rozumie pomer výstupov (výsledkov výroby, tržieb) k zdrojom - vstupom (nákladom) použitým k vytvoreniu tohto efektu /5/, očakáva sa $\tau_e > 1$. Schematicky to možno znázorniť nasledovne:

$$\tau_e = \frac{O}{I} = \frac{I + H}{I} = 1 + \frac{H}{I}$$

V oblasti projektov IT môžeme týmto spôsobom vyhodnocovať napr. *výdatnosť* ponúk, t. j. sledujeme koľko čldní na zákazkach prinesú čldni investované do ponúk.

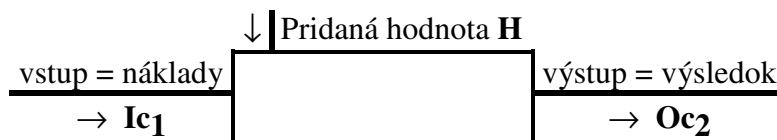
EKONOMICKÁ EFEKTÍVNOSŤ

Ekonomický úspech je definovaný len dvomi faktormi: cenou a nákladmi /6/. Využijeme už uvedené vzťahy v korunovom prostredí. Prakticky sa jedná len o zavedenie dvoch cien:

c_1 - nákladová sadzba (režijná cena) za 1 čldň práce,

c_2 - cena za deň práce u zákazníka.

Upravíme grafický model

z bilančnej rovnováhy vyplýva

$$Ic_1 + H = Oc_2$$
$$\tau_e = \frac{O \cdot c_2}{I \cdot c_1} = \frac{O}{I} \cdot \frac{c_2}{c_1}$$

Zaveďme ešte cenový pomer

$$C = \frac{c_2}{c_1}$$

Všimnime si, že parametre efektívnosti τ_e ovplyvňuje vždy iná skupina pracovníkov firmy a sú fázovo oddelené. Pri príprave zákazky, teda do podpisu zmluvy, je to obchodná skupina (O , c_2) a riadenie firmy (c_1). Potom je to skupina pracovníkov, ktorá realizuje služby (skutočný objem práce vynaložený na zákazku či projekt I).

KRITICKÉ PARAMETRE

Pod kritickou cenou na výstupe (c_k) rozumieme cenu, pri ktorej získavame efektívnosť rovnú 1 ($\tau_e = 1$), pridanú hodnotu nulovú a tiež nulovú rentabilitu.

$$1 = \frac{O}{I} \cdot \frac{c_k}{c_1}$$

$$I \cdot c_1 = O \cdot c_k$$

$$c_k = \frac{I \cdot c_1}{O}$$

Kritickú cenu potrebujeme pri plánovaní zákazky (projektu), resp. pri tvorbe ponuky, keď vychádzame z odhadovanej – plánovanej prácnosti (I_p).

Pod kritickým množstvom (I_k) rozumieme taký objem vstupov ocenený sadzbou c_1 , že sa dosiahne efektívnosť rovná 1 ($\tau_e = 1$).

$$1 = \frac{O \cdot c_2}{I_k \cdot c_1}$$

$$I_k = O \cdot \frac{c_2}{c_1} = O \cdot C$$

Kritický objem služieb potrebujeme poznať pri realizácii zákazky (projektu), keď už je zmluva uzavretá na sumu $O c_2 = I_p c_2$.

Ďalšie zaujímavé parametre len spomenieme. Sú to parametre rovnováhy (I_c , c_c) medzi vplyvom obchodu (C) a projektovým riadením (O/I).

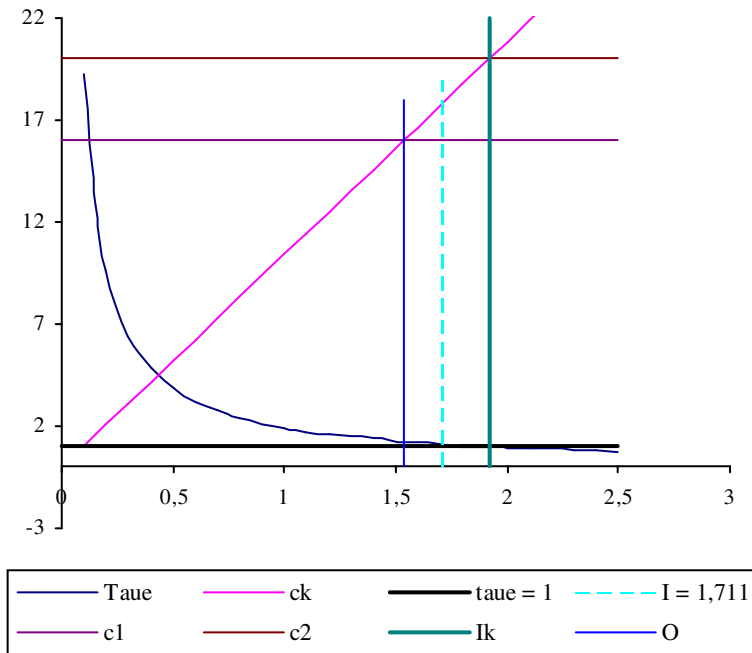
POHĽAD NA PARAMETRE AKO NA FUNKCIE

Kritické množstvo to je pomer, kritická cena je priamka a efektívnosť i účinnosť možno interpretovať ako rovnicu nepriamej úmernosti, prípadne ako lomenú funkciu.

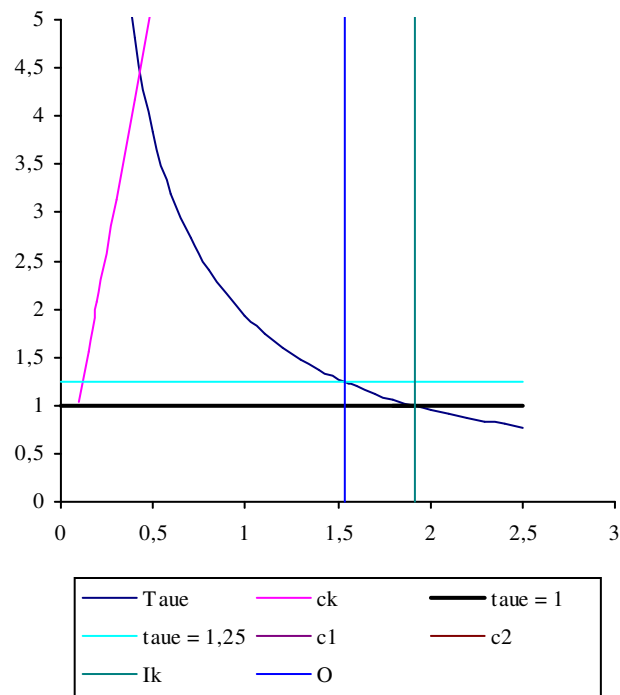
Príklad

Nech je dané: $O = 1,537$ tisíc čldní, $I = 1,711$; $I_k = 1,92125$; $c_1 = 16$ tisíc Sk, $c_2 = 20$ tisíc Sk, $C = 1,25$. Graf je na obr. 1.

Z grafu na obr. 1 je zrejmé, že pre $I = I_k$ platí $c_k = c_2$ a tiež pre $I = O$ zas $c_k = c_1$. Detailné zobrazenie (obr. 2) zase ukazuje, že platí pre $I = I_k$ platí $\tau_e = 1$ a tiež pre $I = O$ platí $\tau_e = 1,25 = C$.

Obr. 1 Interpretácia parametrov ako funkcií

Obr. 2 Interpretácia parametrov ako funkcií, detail

GEOMETRICKÁ INTERPRETÁCIA

V tejto interpretácii plocha vždy vyjadruje určitú sumu peňazí (súčin rozmerov strán obdĺžnika). Samotná ekonomická efektívnosť (τ_e) tu znamená pomer plôch - vyhodnocuje, ktorá plocha je väčšia. Vždy nás hlavne zaujíma či tržby (Oc_2) sú vyššie ako náklady (Ic_1).

Pri geometrickej interpretácii (plochy = peniaze, pozri obr. 3) do popredia vystupuje parameter H

$$H = Oc_2 - Ic_1$$

Terminologická poznámka

Extrémne zjednodušená účtovná analýza výpočtu pridanej hodnoty je rovnica: obchodná marža plus výroba mínus výrobná spotreba /7/.

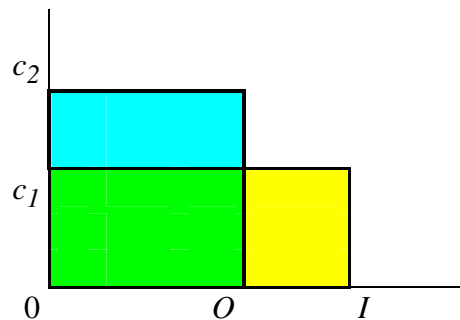
$$H = O(c_2 - c_1) + Oc_1 - c_1(I - O) - Oc_1$$

$$H = O(c_2 - c_1) - c_1(I - O)$$

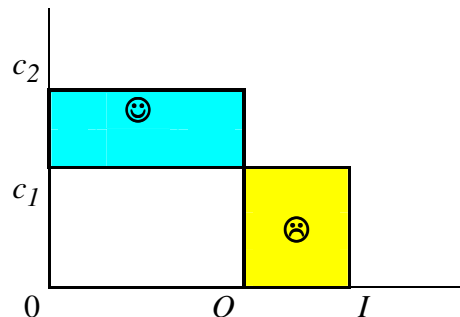
alebo

$$H = O(c_2 - c_1) + Oc_1 - Ic_1$$

$$H = O(c_2 - c_1) + c_1(O - I)$$

alebo

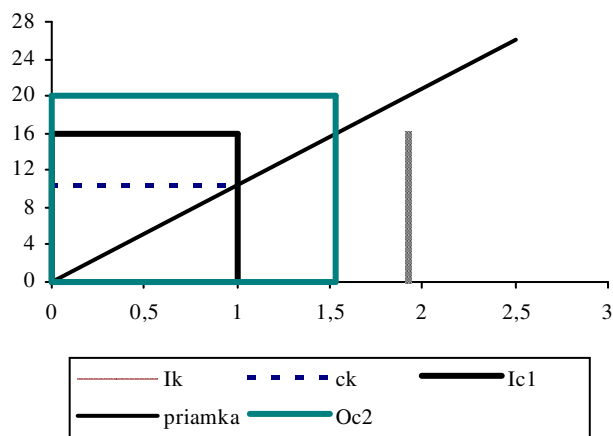

Obr. 3 Geometrická interpretácia plôch vzťahu pre efektívnosť

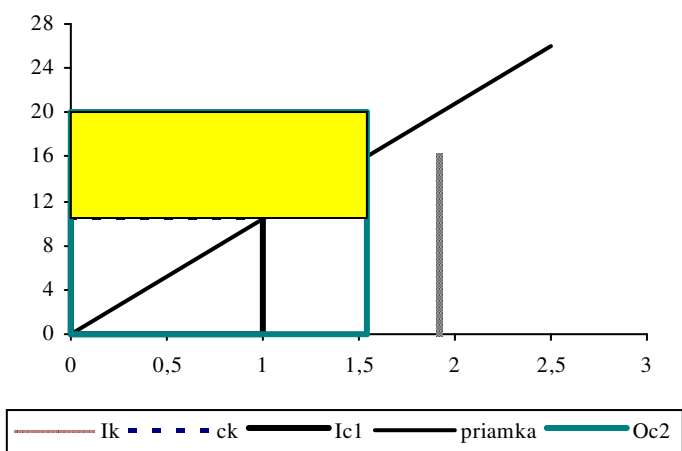
Aj tu možno použiť kritické parametre na znázornenie danej situácie projektu. Zaujímavosťou je, že ich použitie nám umožňuje vyjadriť H ako jednu plochu. Uvedieme len príklad pre prípad $c_k < c_1 \Rightarrow I < O$. Grafický záznam je na obr. 4.

Dáta:

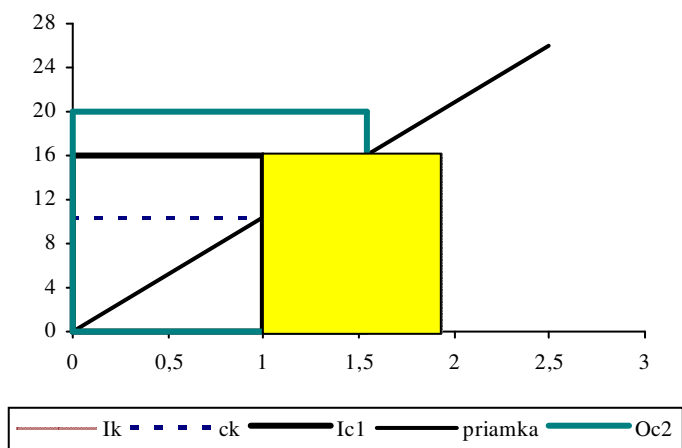
Vstup (I)	O	c_1	c_2	c_k	I_k	τ_e
1000	1537	16	20	10,40989	1921,25	1,92125

Pridaná hodnota:

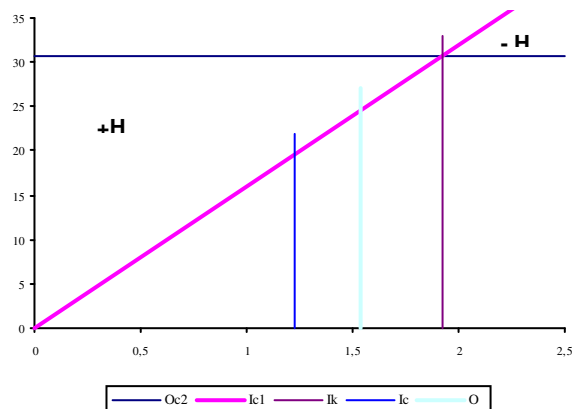
alebo

Obr. 4 Geometrická interpretácia, príklad

PRIDANÁ HODNOTA (H)

Výraz pre pridanú hodnotu ($H = Oc_2 - Ic_1$) možno chápať ako rozdiel konštanty (prvý člen - priamka rovnobežná s osou x) a druhý člen predstavuje rovnicu priamky bez absolútneho člena, teda prechádza počiatkom súradných osí. Premennou je vstup (I). Grafické zobrazenie je na obr. 5.

Obr. 5 Pridaná hodnota ako rozdiel dvoch priamok

Ďalšou možnosťou je chápanie výrazu pre H ako priamky. Tu využijeme i výpočet bodu proporcionality priamky ($x = y$) platí v bode

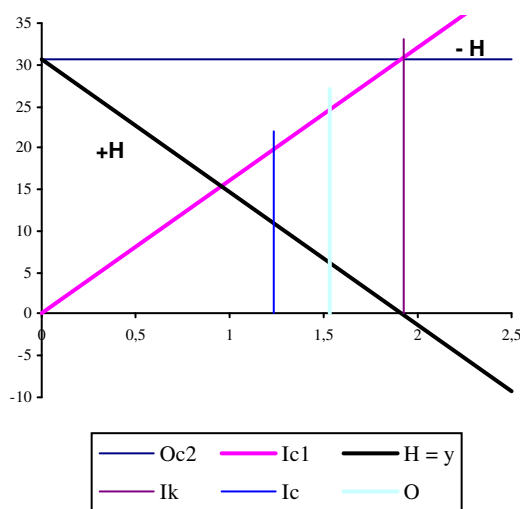
$$\frac{Oc_2}{(1 + c_1)}$$

čo umožňuje definovanie tzv. charitatívneho projektu keď 1 čldeň výkonu znamená pridanú hodnotu 1 peňažnú jednotku (získavame tak ďalší bod monitoringu projektu). Príklad je uvedený na obr. 6.

Vstupy:

Parameter	Hodnota	Parameter	Hodnota
c_1	16 tisíc Sk	I_k	1,92125 čldní
c_2	20 tisíc Sk	proporcionalita (I)	1,8082352 čldní
O	1,537 tisíc čldní	proporcionalita (H)	1,8082352 mil. Sk
Oc_2	30,74 mil. Sk	H na 1 čldeň	1 tisíc Sk

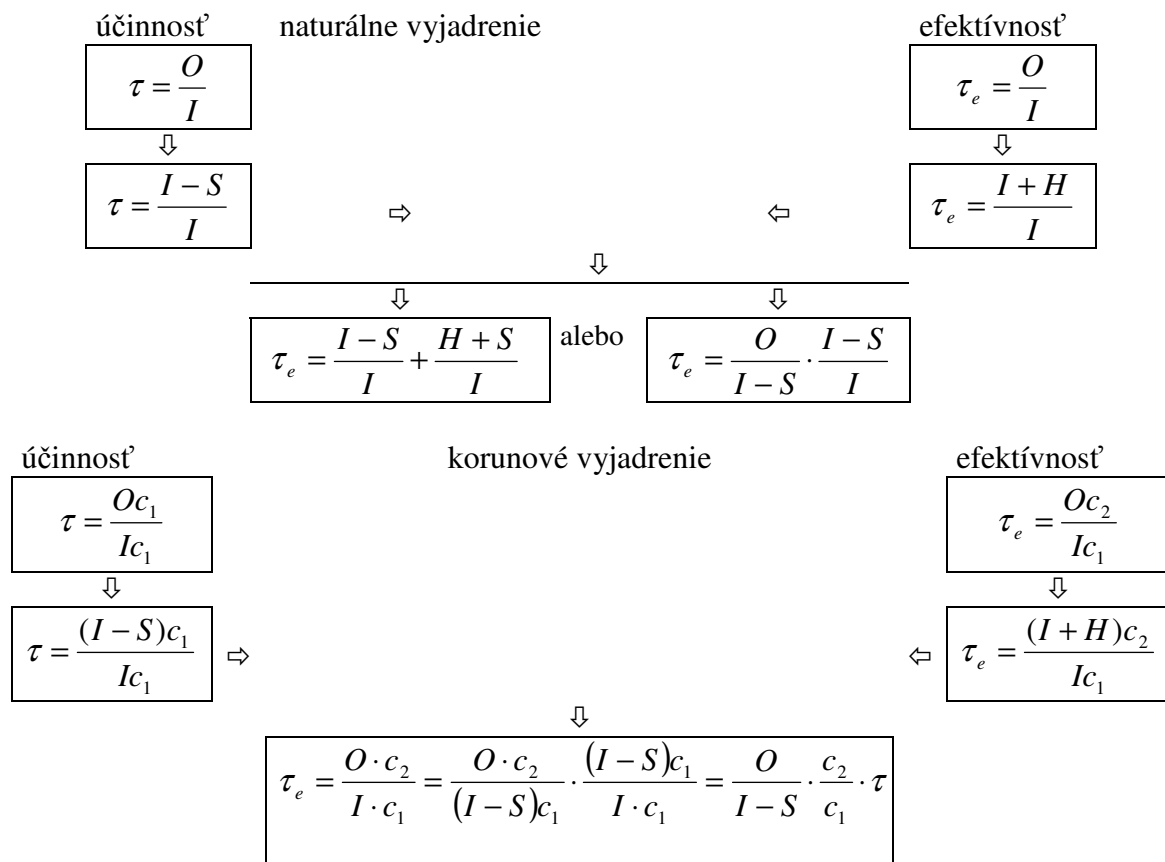
Priesečník týchto priamok vymedzuje polovičnú vzdialenosť ku kritickému objemu vstupov, t. j. $I_k/2$, kedy platí $\tau_e = 2$.

Obr. 6 Charitatívny projekt

ÚČINNOSŤ A EKONOMICKÁ EFEKTÍVNOSŤ

Previazanie dvoch svetov (prírodné vedy a ekonómia). Účinnosť i efektívnosť vychádzajú z rovnakého vzťahu:

Každý z uvedených pohľadov má svoje čaro (vypovedaciu schopnosť). Konštrukcia modelov umožňuje všeobecné použitie: na jednu zákazku (projekt) či na zákazky (projekty) realizované v skúmanom časovom období.

ZÁVER

Všetci chcú mať nízke náklady, vysokú rýchlosť a efektívnosť /2/, zákazník i dodávateľ /3/. Alebo: V súčasnosti, viac ako inokedy, hľadajú výrobcovia možnosti ako zväčšiť výnosy a rentabilitu v medzinárodnom trhovom priestore /4/. Tak treba merať vývoj parametrov. V príspevku sme uviedli ukazovatele, ktoré umožňujú monitorovanie stavu v troch rovinách času: ex ante, ex tempore, ex post.

LITERATÚRA

1. Kalíšek, J.: Projektový reporting a controlling. Moderní řízení, 2006, č. 9, s. 29-30, ISSN 0026-8720
2. Mariaš, M. a kol.: Informačné systémy marketingu. Bratislava: GeoPARNAS 2007, 331 s. ISBN 978-80-969907-1-2
3. Mariaš, M.: Nákup ako časť marketingových činností. In.: *Marketingová panoráma*, 1-2/2007. s. 8-10. ISSN 1336-1864
4. Dzurová, M. – Mariaš, M. – Dzuro, M.: Vplyv Demand Chain Managementu na riadenie zásob. In: *Diagnostika podniku, controlling a logistika*. Žilina: Žilinská univerzita, 2006, s. 300, ISBN 80-8070-527-5
5. Kovačka, M. a i.: *Ekonomická štatistika*. 2. vyd. Bratislava: ALFA/SNTL, 1986, 548 s.

6. Michael E. Porter o strategii a konkurenci. Moderní řízení, 2003, č. 3, s. 19-20, ISSN 0026-8720
7. Jesný, M.: Za čo vyššie mzdy? Na *inteligentné* operácie dostatok nových mozgov zo škôl nepríde. TREND, 3.1.2008, 2 s.